

**Miejsce
na naklejkę**

dysleksja

MOU-R1 1P-082

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO**

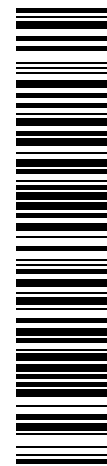
**MAJ
ROK 2008**

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.



Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
60 punktów

*Część I – 15 pkt
Część II – 45 pkt*

Życzymy powodzenia!

**Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Ча́сть I – rozumienie czytanego tekstu

Прочитай уважно уривок статті Тараса Возняка *Феномен Закарпаття*. Дай відповіді на питання.

A tuo lare in cipe
Починай зі свого дому

1. Для того, щоб якщо не зрозуміти, то принаймні прояснити для себе (українця з північного, темного боку Карпат) природу Закарпаття, недостатньо одного побіжного погляду чи одного візиту. [...] Закарпаття чи не найменший край у такій великій, як на європейській мірці, Україні. І чи не найбільш особливий. Натомість, осмислення феномену Закарпаття агресивно і недалекоглядно занедбується.
2. З чого ж почати? Може, так, як угорський мислитель і оригінал Бейла Хамваш, коли пробував окреслити для себе душу не менш різнобарвної історичної Угорщини? [...] У Хамваша я хотів би запозичити для цієї передмови тільки частину його методології і розпочати з його протиставлення категорії *місця* і *території*. Територія – категорія радше політична, натомість місце – етнопсихологічна.[...]
3. Як *місце* Закарпаття упродовж століть витворило особливий етнопсихологічний тип його мешканців. Закарпаття – це межа, кордон *гір* і *рівнини*, тобто рельєфу і його відсутности. Закарпаття – це межа *вологи* й *посуші*, країни рік, потоків, струмків – і сухого степу, панонської пушти. Країни *дерева* і країни *глини*. Країни *каменю* і країни *очерету*. Саме у цьому його феномен. У контрасті. Можливо, саме тому Закарпаття – неначе тоненький окраєць місяця, що притулився до гір. Далі – широченна і неначе без кінця угорська долина. Позаду – верхи Карпат, *країна ведмедів*, а за спиною сувора, похмура і штивна *країна галок* – Галичина. А Закарпаття – це кордон, зіткнення, це не завжди очевидна, проте *сутичка*. Кордон і прикордонна зона не можуть бути широкими. Тому й маємо тонкий серп місяця. Ріки, вирвавшись з карпатських ущелин, в долині розтікаються навсібіч. Гірські ущелини на півдні також розтікаються у рівнину. Гори стають округліші і жіночіші, починають улягати і врешті розімлівають у панонській долині. Так само й люди – стають погідніші, повільніші і все менш штивні.
4. Схована в гірських ущелинах *країна ведмедів* для Закарпаття визначальна. Не рівнина. І не тільки тому, що вона була прабатьківщиною для закарпатських українців, які поволі трьома субетнічними лавами (гуцульською, бойківською і лемківською) століттями спускалися з карпатських бескидів на передгір'я, а потім і на рівнину. Але ще й тому, що саме вона створила і до сьогодні підтримує унікальність цього краю. Недаремно ведмідь звівся на лапи у закарпатському гербі. Зрештою, ця *країна ведмедів* набагато більша і тягнеться від Буковини і Молдови до Баварії і Швейцарії. А в українському сегменті – від Чернівців до Криниці, від Станіславова до Перемишля і Хуста.
5. Закарпаття є постійним, латентним зіткненням. І не тільки для цікавського подорожнього, який за кожним поворотом дороги стикається з чимось новим і відмінним, але й для місцевого мешканця. Він постійно перебуває у різноманітті. Ландшафтному, культурному, ментальному, мовному, релігійному. Хоча неначе він до нього й звик, бо з ним виріс. Він постійно повинен адаптовуватися до контрасту, якщо не до зіткнення, і шукати вихід.
6. Закарпаття – це щонайперше різноманіття місця, переходу гір у рівнину, яке мало б формувати більш творчий характер. Причому, гори і рівнини тут слід розуміти не лише як елементи морфології території Закарпаття, а як елементи, що формують

ментальні установки. На одноманітному ландшафті – за Хамвашем – нічого творчого не постає. Тоді як ландшафтне різноманіття сприяє появі творчих натур. Як не пригадати наші східноукраїнські степи... І відповідні політичні і культурні наслідки для всієї України...

7. Та повернімось до Закарпаття. Від України воно потребує безсумнівної уваги і розуміння. Воно – кордон, який історично дійсно був кордоном *країни ведмедів* і *угорської пушти*. Зараз у конструкції загальноукраїнського цілого, на нього дують і інші вітри. Не стільки зі Львова, скільки з Києва, ба, навіть все ще з Москви.
8. Закарпаття ще потребує довгого процесу самоусвідомлення. Так само, зрештою, як Галичина чи Волинь. Зараз ми борсаємося між ще до кінця не сформованим загальноукраїнським цілим, яке має свої політичні наслідки у формі українського унітаризму і Української Держави, врешті-решт, та ще менш вербалізованою, все тією ж українською, проте регіональною ідентичністю. Сьогодні ми все ще перебуваємо у процесі кристалізації цих регіональних ідентичностей та плюралістичного вбудовування їх у широке загальноукраїнське ціле. Від плюралістичности цього процесу залежить і його успіх. І Закарпаття є одним із найскладніших пробних каменів у цьому процесі. Однак і одним із найкрасивіших.
9. Що ми і спробували показати, запропонували своїм читачам кілька мандрівок Закарпаттям і до душі Закарпаття. Причому, щоб дійсно дати поле для плюралізму поглядів, ми запропонували подивитися на феномен Закарпаття очима галичан, закарпатців і угорців. Тут є подорожі як спекулятивні, так і більш приземлені. Іноді просто милі.

Це також погляд очима десятків, як правило, невідомих провінційних графіків, художників і фотографів, які фіксували його упродовж останніх двох століть. Сотні візуалій – це теж шлях до душі Закарпаття. Це теж реконструкція (чи просто конструювання) його образу, постійне переписування, яке ми називаємо історією. Тому цей журнал можна не тільки читати, але й розглядати. Інколи це одні і ті ж місця. Однак, з різних боків і у різний час, за різних влад та за різної погоди. Щоправда, ліпше розглядати його на живо, але з цим своєрідним путівником у руках.

<http://www.ji.lviv.ua/n44texts/N44-zakarp.htm>

ЗАВДАННЯ

Завдання 1 (2 пункти)

Чому автор статті наводить погляди угорського мислителя Б. Шамбаша? (2 абзаци)

.....

.....

.....

Завдання 2 (2 пункти)

На основі 3 та 6 абзаців поясни у чому полягає особливість етнопсихологічного типу мешканців Закарпаття?

.....

.....

.....

Завдання 3 (2 пункти)

Поясни доцільність вживання у 2, 3 та 4 абзацах курсиву.

.....

.....

.....

Завдання 4 (1 пункт)

Окресли 2 особливості Закарпаття як *латентного зіткнення* (5 абзац).

-
-

Завдання 5 (2 пункти)

У контексті 8 абзацу поясни що таке *процес самоусвідомлення*.

.....

.....

.....

Завдання 6 (1 пункт)

На основі 6, 8 та 9 абзаців поясни поняття *регіонального плюралізму*.

.....

.....

.....

Завдання 7 (1 пункт)

Як називаємо такі мовні одиниці як *вербалізація, кристалізація* (8 абзац)?

.....

.....

.....

Завдання 8 (2 пункти)

Беручи до уваги цілий текст, подай у 4 пунктах у чому полягає феномен Закарпаття, подай 4 аргументи:

-
-
-
-

Завдання 9 (1 пункт)

Визнач ставлення автора тексту до об'єкту своїх роздумів. Обґрунтуй свою відповідь.

.....

.....

.....

Завдання 10 (1 пункт)

Вибери правильну відповідь. Текст Т. Возняка це

- а. памфлет.
- б. критично-літературна стаття.
- в. есе.
- г. популярно-наукова стаття.

Część II – pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.

Arkusz zawiera dwa tematy sprawdzające umiejętność pisania własnego tekstu związanego z tekstem literackim dołączonym do tematu. Wybierz jeden z tematów i napisz wypracowanie. Wybrany temat podkreśl.

Тема 1: Шевченківська традиція. Розглянь проблему на основі аналізу віршів Богдана Ігоря Антонича *Країна Благовіщення* і Тараса Шевченка *Заповіт*.

Країна Благовіщення

Завія зелені, пожеже зелені,
і квіття курява, і солов'їні схлипи.
Столи весільні – ох – столи не встелені,
і бджіл тьма-темрява, і молитовні липи.

В ромашок спів слимак дороги ввився круто,
і ранку кіш, що в ньому птаха – сонця помах.

Задума – не задума, смуток і не смуток,
це на країні цій трагічна папілома.

Мов два дракони, сонце й місяць, зорі-галич,
і білі села, й білий жар, і білість куряв.
Шевченко йде – вогонь, людина, буря –
і дивиться в столітню далеч:

в вогні пробуджена
князівна.

Хай на очах землі печать – тьми чорна штольня!
І день не день, і ніч не ніч, і спів не віщий нам.

О земле, земле батьківська, клятьбо бездольна,
моя країно благовіщення!

10 березня 1936

Заповіт

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Україні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий.
Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу... отойді я
І лани, і гори —
Все покину і полину
До самого Бога
Молитися... а до того
Я не знаю Бога.
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
І мене в сем'ї великій,
В сем'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

25 декабря 1845, в Переяславі

Тема 2: На основі аналізу фрагментів Руського літопису (Заснування Києва, Хрещення Руської землі – України, Облога Корсуня), розглянь значення легенд - переказів у житті народу.

Заснування Києва

Коли ж поляни жили осібно і володіли родами своїми, – бо й до сих братів існували поляни і жили кожен із родом своїм на своїх місцях, володіючи кожен родом своїм, – то було [між них] три брати: одному ім'я Кий, а другому – Щек, а третьому – Хорив, і сестра їх – Либідь. І сидів Кий на горі, де нині узвіз Боричів, а Щек сидів на горі, яка нині зветься Щекавицею, а Хорив – на третій горі, од чого й прозвалася вона Хоривицею. Зробили вони городок [і] на честь брата їх найстаршого назвали його Києвом. І був довкола города ліс і бір великий, і ловили вони [тут] звірину. Були ж вони мужами мудрими й тямущими і називалися полянами. Од них ото є поляни в Києві й до сьогодні.

Хрещення Руської землі – України

Потім же Володимир послав посланців своїх по всьому городу, говорячи: «Якщо не з'явиться хто завтра на ріці – багатий, чи убогий, чи старець, чи раб, – то мені той противником буде». І, це почувши, люди з радістю йшли, радуючись, і говорили: «Якби се не добре було, князь і бояри сього б не прийняли». А назавтра вийшов Володимир з попами цесарициними і корсунськими на Дніпро. І зійшлося людей без ліку, і влізли вони у воду, і стояли – ті до шиї, а другі – до грудей. Діти ж [не відходили] од берега, а інші немовлят держали. Дорослі ж бродили [у воді], а попи, стоячи, молитви творили.

І було видіти радість велику на небі й на землі, що стільки душ спасеться, а диявол тужив, говорячи: «Горе мені, бо проганяють мене звідси! Тут – бо думав я жити мати, бо тут немає вчення апостольського, не знають [тут люди] Бога. І радів я зі служіння їх, тому що служили вони мені. І ось побіждає мене невіглас оцей, а не апостол і мученик, і вже не буду я царствувати у землях сих».

Люди ж, охрестившись, ішли кожен у доми свої. А Володимир, рад бувши, що пізнав він бога сам і люди його, і глянувши на небо, сказав: «Боже великий, що сотворив небо і землю! Поглянь на новії люди свої! Дай же їм, Господи, узнати тебе, істинного Бога, як ото узнали землі християнськії, і утверди в них віру правдиву і незмінную. [А] мені поможи, Господи, проти врага-диявола, щоб, надіючись на тебе і на твою силу, одолів я підступи його».

І, це сказавши, повелів він робити церкви і ставити [їх] на місцях, де ото стояли кумири. І поставив він церкву святого Василя [Великого] на пагорбі, де ото стояли кумири Перун та інші і де жертви приносили князь і люди. І почав він ставити по городах церкви, і попів [настановляти], і людей на хрещення приводити по всіх городах і селах. І, пославши [мужів своїх], став він у знатних людей дітей забирати і оддавати їх на учення книжне. А матері ж дітей своїх оплакували, бо іще не укріпилися вони були вірою і, як померлого, вони оплакували.

Коли ж цих роздавали на учення книжне, то збулося пророцтво на Руській землі, яке говорить: «У ті дні почують глухії слова книжніі [і] ясною буде мова недорікуватих⁵⁸». Бо сі не чули були раніше книжних словес, але за божим приреченням і по милості своїй помилував [їх] Бог. Як ото сказав пророк [Мойсей про слова Господа]: «Помилую [того], кого Я захочу». Помилував бо він усе-таки нас хрещенням та оновленням духа, і [це] за волею божою, а не і за наші діла. Благословен Господь Ісус Христос, що возлюбив новії люди, Руськую землю, і просвітив її хрещенням святим [...]

BRUDNOPIS